

Katılımcı Elektronik Sözlük Kullanıcılarının Kütüphane Algısı: Ekşisözlük Örneği

Participatory Electronic Dictionary Users' Library Perception: Ekşisözlük Example

Mehmet SOYUÇOK*

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphane algısını, kütüphaneler hakkındaki düşüncelerini ve değerlendirmelerini tespit etmektir.

Yöntem: Çalışma nitel paradigmaya uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bulgular doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiş ve içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Bulgulara ulaşmak için Ekşisözlük sitesinde kütüphane başlığında bulunan gönderiler incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle tema ve kodlara ulaşılmıştır. Gönderi örnekleri sunulurken metinlerin orijinalliği korunmuş, imla ve noktalamalarına müdahale edilmemiştir.

Bulgular: Uygulanan metodoloji sonucunda gönderilerden hareketle kodlara ve kodlardan hareketle işlev, metafor, bilgiler, yüklenen anlam ve eleştiriler temalarına ulaşılmıştır. İşlev temasını huzur verme, kitap bulundurma, ders çalışma imkânı sunma, sosyalleşmeyi sağlama, bilgi kazandırma, motivasyon kazandırma, güzel vakit geçirmeyi sağlama kodları; metafor temasını ibadethane, cennet, yuva, kutsal mekân, toprak, akıl rafı, demokrasi, beyin geliştirme salonu, kitap müzesi, hapishane, sığınak, hastane kodları; bilgiler temasını genel bilgiler, faydalar, etimolojik bilgi, çalışma sistemi, tarihi bilgi ve fiziksel özellikler kodları; yüklenen anlam temasını kamusal alan ve evdeki kitaplık kodları; eleştiriler temasını gürültü, kalabalık, çalışma sistemi, sayı azlığı, içerik, kirlilik kodları oluşturmuştur.

Sonuç: Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphaneye adeta bir ibadethane kadar saygı duydukları, onu bir motivasyon, bilgi ve çalışma mekânı olarak gördükleri ancak diğer kütüphane kullanıcılarından ve kütüphanelerin çalışma sisteminden şikâyetçi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özgünlük: Katılımcı elektronik sözlüklerdeki kütüphane algısını bütünsel olarak ele alan bir çalışmanın ilk defa gerçekleştirilmesi ve bulguların tamamen anonim kişilerin gönderilerinden elde edilmesi çalışmanın yeni ve özgün olmasını sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Katılımcı elektronik sözlük, kütüphane, algı.

Abstract

Purpose: *The aim of this study is to determine participatory electronic dictionary users' perception of libraries, as well as their thoughts and evaluations about libraries.*

Method: *The study was conducted following the qualitative paradigm. Findings were obtained using the document review technique and analyzed through a categorization and interpretation process in content analysis. To gather findings, posts in the "library" heading on the Ekşisözlük website were examined. Based on these findings, themes and codes were identified. In presenting post examples, the originality of the texts was preserved, and no adjustments were made to spelling and punctuation.*

Findings: *As a result of the applied methodology, codes were derived based on the posts, and the themes of function, metaphor, information, loaded meaning, and criticism were established based on these codes. The function theme includes the codes such as providing peace, study opportunities, socialization, knowledge, and motivation; the metaphor theme includes codes such as place of worship, heaven, home, sacred place, soil, mind shelf, democracy, brain development hall, book museum, prison, shelter, and hospital; the information theme is categorized by general information, benefits, etymological information, working system, historical information, and physical features; the loaded meaning theme includes the codes of public space and home library; and finally, the criticism theme is formed by the codes noise, crowd, working system, lack of resources, content, and pollution.*

Implications: *Based on the findings, it can be concluded that participatory electronic dictionary users highly esteem libraries, seeing them as a source of motivation, knowledge, and study, akin to a place of worship. However, they express dissatisfaction with other library users and the library system's functionality.*

Originality: *This study is unique as it is the first to address library perception in participatory electronic dictionaries. Findings were derived entirely from anonymous posts, lending novelty and originality to the research.*

Keywords: *Participatory electronic dictionary, library, perception.*

Giriş

Yirminci yüzyılın sonlarında başlayıp yirmi birinci yüzyılın başlarından itibaren hızla artan bilimsel gelişmeler ve bu gelişmeler sonucunda ortaya çıkan teknolojik araçlar, günlük hayattaki alışkanlık ve uygulamaları olduğu kadar insanların olgu ve olaylara bakışını da etkilemiştir. Bu durum, kimi kavramların yirminci yüzyılın son çeyreğine kadar olan tanımlarını genişletmiş ve anlam yüklerini zenginleştirmiştir. Örneğin 2010'lardan itibaren telefon denince akla, kısıtlı biçimde ve çeşitli zorluklarla kullanılabilen bir iletişim aracından ziyade, içinde banka şubesi, bilgisayar programları, hesap makinesi, sosyal medya uygulamaları, televizyon kanalları, oyunlar, haritalar, genel ağ hizmetleri vb. bulunan çok fonksiyonlu bir aygıt gelmektedir. Bu konuda örnek verilebilecek, anlam değişmesine uğrayan kavramlardan biri de kütüphanedir.

İnsanlık tarihinde bilginin depolanmasında, birikmesinde ve paylaşılmasında kütüphaneler vazgeçilmez mekânlar olmuştur. Geçmişte her büyük milletin, bazen sadece toplumun üst sınıflarına yönelik de olsa, kamusal kütüphanelerinin olduğu görülmektedir (Ranganathan, 1967, s. xvii). Uzun zamandır bilgiye ulaşmada kritik rol oynayan kütüphaneler (Rubin ve Rubin, 2020, s. 1), gerek birey gerekse toplum açısından önemli görevleri yerine getirir. Bütün kullanıcıların ekonomik durumlarından, kendi çalışma ortamlarından bağımsız olarak aynı olanaklara sahip olmalarını sağlayan kütüphaneler sosyal eşitliği destekler (Racelis, 2018, s. 1; Verma ve Kumar, 2015, s. 42). Kütüphanelerde günlük hayatta işe yarayabilecek pratiklere, işlevsel bilgilere yer veren eserler bulundurulması hâlinde halk eğitimine de katkı sağlanabilir (Alvarez, 2024, s. 38). Toplum, okul ve kütüphane arasındaki ilişki doğrudan ve güçlüdür. Bir bölgedeki okullar nasıl toplum hakkında bilgi veriyorsa okul kütüphaneleri de okullar hakkında bilgi verir (Stepanian, 1994, s. 41). Bu etkileşim öğrencilerin eğitim hayatlarını dahi etkileyebilmektedir, kütüphanelerin öğrencilerin üniversite seçimi üzerinde etkili olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Lombard, 2012, s. 237). Bu kadar faydalı ve etkili kurumlar olmalarına rağmen gelişmiş ülkelerde dahi her bireyin kütüphanelere erişme ve yararlanma olanağı bulunmamaktadır (Cole, Clark ve Teravainen-Goff, 2023, s. 18).

Teknolojinin ve iletişimin sınırlı olduğu zamanlardaki ağırlıkları (Howarth, 1955, s. 90) azalmış olsa da kütüphaneler hâlâ okulun ve öğretmenlerin önemli yardımcılardan biridir. Çünkü akademik ve bilimsel çalışmaların olmazsa olmazlarından biri, gereksinimleri eksiksiz karşılayan bir kütüphanedir (Karayalçın, 1953, s. 2). Kütüphane kullanımının ve paydaşlarının okuma yazma becerisinin gelişiminde ve geniş çaplı standart testlerde başarı sağladığı (Klinger ve Blackett, 2006, s. 4), özellikle okul kütüphanelerindeki kaynakların öğrencilerin okuma başarısı üzerinde etkili olduğu bilinmektedir (Krashen ve O'Brian, 1996, s. 75). Çok dilli gelişim, üst düzey düşünme becerileri ve kültürler arası eğitim alanlarında güçlü olanaklara sahip olan kütüphaneler bilgiye ulaşmada ve etik biçimde kullanmada hem öğrencilere hem de öğretmenlere yarar sağlama potansiyeline sahiptir (Lance ve Kachel, 2018, s. 19; Pihl, 2012, s. 79). Kütüphanelerden yeterince yararlanabilmek için öğrenme amacının iyi belirlenmesi ve öğrenme materyallerinin nasıl kullanılabileceğinin bilinmesi, bu konuda yeterli eğitime ve bilince sahip olunması gerektiği için öğretmenlerin öğrencilerini araştırma yöntemleri ve kütüphane kullanımı konusunda bilgilendirmeleri ve yönlendirmeleri önem taşır (Jacobson, 1988, s. 51; Tindall, 1987, s. 67). Bu konuda yerel ve ülke çapında politikalar oluşturulması; hükümet yetkililerinin, yerel yöneticilerin, eğitimcilerin, kütüphane görevlilerinin iş birliği

yapmaları yarar sağlayabilir (Haycock, 2023, s. 93; Ravi, 2019, s. 901). Ancak genel olarak yaşla kütüphaneye gitme sıklığı arasında ters orantı söz konusudur, ergenlik çağına kadar kütüphaneyi yoğun olarak kullananlarda dahi bu durum zamanla değişmektedir (Snowball, 2008, s. 26). Oysa gelecekte geniş bir okuyucu kitlesi oluşabilmesi için okullara olduğu kadar kütüphanelere de görev düşmektedir (Higgins, 1999, s. 445). Eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı ve işlevsel düşünebilen bir toplum inşa edebilmenin yolu kütüphanelerden geçmektedir.

Uzun zaman boyunca kütüphane deyince kitapların bulunduğu yer anlaşılrsa (Carroll, 2014, s. 6) da artık bu tanım yetersiz kalmakta, kütüphaneler gün geçtikçe bir bilgi, kültür ve paylaşım merkezi hâline gelmektedir. Kütüphane artık kitaplardan çok daha fazlasıdır (Merson, 1965, s. 233). Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızlanması, bilgi ve iletişim imkânlarının genişlemesi kütüphaneye yeni görevler ve sorumluluklar yüklemiştir (Harring, 1987, s. 230), yirminci yüzyılın sonlarından itibaren kütüphane hizmetlerinin genel ağ ortamına taşınmasıyla başlayan teknoloji kaynaklı yenilikler çağın imkânlarına ve gereklerine göre sürekli hâle gelmiştir (Clyde, 1996, s. 549; Pawlowsky ve Ryan, 2016, s. 38; Winberry ve Potnis, 2021, s. 337). Birçok ülkede yapay zekâ destekli uygulamalar yoluyla kütüphanelerin daha verimli hâle getirilmeye çalışılması buna örnektir (Barsha ve Munshi, 2023, s. 7). Günümüzde e-kitapların ve dijital kaynakların gün geçtikçe daha görünür hâle geldiği kütüphaneler teknolojik altyapılarıyla dikkat çekicidir (O'Connell, Bales ve Mitchell, 2015, s. 324). Ancak bu noktada kütüphanelerde bilgisayar kullanma ve çevrimiçi olma imkânı sağlanmasının kütüphane kullanıcı sayısını arttırmasına rağmen, kütüphaneye gitme motivasyonunda öncelikli bir role sahip olmadığı belirtilmelidir (Akande ve Bamise, 2017, s. 18).

Kütüphaneler günümüzde X (1965-1980 arası doğanlar), Y (1981-1996 arası doğanlar), Z (1997-2010 arası doğanlar) ve alfa (2010-2025 arası doğanlar) kuşaklarına aynı anda hizmet vermektedir. Bu kuşakların bilgi gereksinimleri, bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşma alışkanlıkları, beğenileri, ilgi alanları, estetik zevkleri ve kütüphaneden beklentileri oldukça farklıdır. Kütüphaneler bu farklılıklara ayak uydurabilmek için çoğulcu bir anlayışla hareket ederek değişen kullanıcı profiline ve isteklerine uyum sağlamış; daha renkli, daha zengin, daha işlevsel bir hâle bürünmüştür. Kütüphanecilerin rolü de yıllar içinde değişmiş, tarihte kitapların koruyucusu ve düzenleyicisi olarak ortaya çıkan bu rol zamanla araştırmacı, rehber, yardımcı öğretmen, bilişim uzmanı rollerine evrilmiştir (Jimenez, 2016, s. 1). Kütüphanecilikte görülen bu değişimlerin kavrama yönelik algıları ve kavramın tanımını etkilemesi beklenen bir durumdur.

Katılımcı Elektronik Sözlükler

Önemli bilgi kaynakları olan sözlükler, kelimelerin aynı veya başka dildeki anlamlarını listeleyen ve kelimeler hakkında başka bilgiler de veren eserler olarak tanımlanabilir (Cambridge, 2024). Dilin gelişimi, başka dillerle etkileşimi ve kullanım özellikleri hakkında bilgi verebilen sözlükler (Kroll ve Ma, 2017, s. 294) sadece bir kelime listesi olarak görülmemelidir. Bilgi ve bilişim çağının sunduğu geniş imkânlar sonucu sözlüğün de anlamı, işlevi ve sunum ortamı değişmiş, zenginleşmiştir (Sinclair, 1987, s. 278). Sözlükler artık içeriklerine, amaçlarına, sunuluş ortamlarına göre cep sözlüğü, kısaltılmış sözlük, elektronik sözlük, baskılı sözlük gibi birçok türe ayrılmaktadır (Hartmann ve James, 2002, s. vi). Bu süreçte ortaya çıkan sözlük türlerinden biri de katılımcı elektronik sözlüktür. Literatürde katılımcı elektronik sözlükler konusunda terimsel birlik bulunmamaktadır. Bu sözlükler duygu

sözlükleri, elektronik sözlükler, katılımcı öğrenci sözlükleri, postmodern sözlükler şeklinde adlandırılabilir (Akın, 2022, s. 226).

Katılımcı elektronik sözlüklerde bilginin üretilmesine ve paylaşılmasına postmodern anlayışla yaklaşıldığı için öncelikle postmodernizm kavramı üzerinde durulmalıdır. Postmodernizmde özgürlük, öznellik, bireysellik ve farklılıklar büyük önem taşır, yeniliklere kapalı ve sınırlandırıcı düşüncelere karşı çıkılır, geleneksel kabuller ve kalıplar kırılmaya çalışılır; postmodernizme göre özgürlük artmalı, baskı azalmalıdır (Cary, 2024, s. 4; Davis, 2007, s. 205; Harrison, 2004, s. 166; Jesus, 2023, s. 1; Murphy ve Pardeck, 1998, s. 5; Ntini, 2014, s. 650). Postmodern anlayışta bilgi öznedir, farklı bilgilere biri diğerini çürüten zıtlıklar olarak değil, birbirini tamamlayan unsurlar olarak bakılır (Mattsson, 2013, s. 12; Kronick, 1993, s. 648). Bilginin düzenlenmesi, yayılması ve depolanması alışlagelmişten farklı biçimde gerçekleşir (Maizel, 1999, s. 129; Patterson, 1998, s. 69; Weinblatt ve Avrech-Bar, 2001, s. 166). Postmodernizmin getirdiği bireyselleşme ve küreselleşme süreçleri geleneksel katılım anlayışını değiştirmiş, daha az resmîlik ve hiyerarşi içeren yeni katılım biçimleri geliştirmiştir (Serrat, Scharf ve Villar, 2021, s. 3). Katılımcı elektronik sözlükler işte bu anlayış ve bakış açıları doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak katılımcı elektronik sözlüğü; elektronik ortamlarda sunulan, alışıldık sözlük kurgusundan farklı, bilginin bireyselliğine ve kişisel özgürlüğe dayanan, farklı görüşlere ve yaklaşımlara açık sözlük türü olarak tanımlamak mümkündür.

Katılımcı elektronik sözlükler, teknolojiye ulaşımın kolaylaşması ve bilgi üretme, paylaşma alışkanlıklarının değişmesiyle önemli toplumsal ortamlar hâline gelmiştir (Yeşilbağ, 2022, s. 40). Geline nokta bu uygulamalar özgürlük, özerklik alanı olmaktan öteye geçmiş, toplumun aynası rolüne bürünmüştür (Furman ve Süngü, 2001, s. 119). Katılımcı elektronik sözlükler aracılığıyla toplumsal kimliği tanımak ve bu kimlikteki algısal değişimleri takip etmek mümkündür (Kavak, 2024, s. 2019). Bu sözlüklerde kullanıcılar kişiler, tarihî olaylar, markalar, güncel gelişmeler, kavramlar, toplumsal oluşumlar vb. hakkında görüş belirtmekte, birbiriyle etkileşimde bulunmakta ve tartışmaktadır. Çok sayıda kullanıcının yoğun paylaşımlar yaptığı bu ortamlarda başlıca sorun paylaşımların güvenilirliğinin sağlanamayışıdır. Diğer bir deyişle katılımcı elektronik sözlüklerde yer alan bilgi ve yorumların doğruluğunun şüpheli olduğu ve bunlara eleştirel bakış açısıyla yaklaşılması gerektiği unutulmamalıdır. Düşünce ve ifade özgürlüğü ile bilgi güvenilirliği arasında kurulması gereken denge katılımlı elektronik sözlüklerin en büyük handikabıdır.

Ülkemizde ve dünyada katılımcı elektronik sözlük formatında faaliyet gösteren Ekşisözlük, Urban Dictionary, Soz6, Everything, Uludağ Sözlük gibi çeşitli çevrim içi uygulamalar bulunmakla birlikte bunların içinde ülkemizde en yüksek tanınırlığa ve popülerliğe sahip olanın Ekşisözlük olduğu söylenebilir. 1999 yılında kişisel bir blog olarak kurulan Ekşisözlük başlangıçta amatör bir nitelik taşımasına rağmen hızla popülerleşmiş ve geniş bir kullanıcı ağı oluşturmuştur (Gürel ve Yakın, 2007, s. 204). Ekşisözlük, 2024 kullanım verilerine göre bütün dünyadaki internet siteleri içinde 587'nci, Türkiye'deki internet siteleri içinde 15'inci, Türkiye'deki katılımcı elektronik sözlük siteleri içinde ise birinci sırada yer almaktadır (Similiarweb, 2024). Ekşisözlük resmî hesabından paylaşılan verilere göre 2024 yılında siteyi 177 milyonu aşkın bireysel kullanıcı 11 milyar defa ziyaret etmiştir. Bu bireysel kullanıcılar siteye Türkiye, Almanya, ABD, Hollanda, İngiltere gibi ülkelerden giriş

yapmışlardır (Ekşisözlük, 2024). Bu da Ekşisözlük üzerinden alınan verilerin geneli temsil gücünün yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak bu noktada bireysel kullanıcı kavramının tam olarak insan sayısını ölçmediği, web sitesi ziyaretlerinin IP adresleri üzerinden gelen istekler olduğu, bu hesabın belirli zaman aralıklarına ve varsayımlara dayandığı, rakamların kesin olmadığı, tahmine dayalı olduğu da unutulmamalıdır.

Ekşisözlük, farklı disiplinlerdeki araştırmacıların ilgisini çekmiş ve çeşitli araştırmaların konusunu oluşturmuştur. Özellikle Ekşisözlük kullanıcılarının çeşitli konu, olgu, olay, kişi ve güncel gelişmeler görüşlerini ve yorumlarını ele alan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda Ekşisözlük kullanıcılarının Covid-19 pandemisi (Kekeç ve Şanlı, 2023), toplu taşımada yaşlı önceliği (Atalay, 2023), kadınlara yönelik ön yargılar (Uğur ve Çiçekli, 2023), kadına şiddete yönelik çözüm önerileri (Tiryaki, 2023), Covid-19 aşısı (Porsuk ve Çerit, 2021), öğrenci öğretmen arkadaşlığı (Demir, 2022), küreselleşme (Göver, 2022), sessiz istifa (Acar, 2024) gibi farklı konulardaki paylaşımları incelenmiş, böylece sözlük kullanıcılarının görüş, bilgi ve algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın konusuyla doğrudan ilgili olan tek çalışma ise Kavak (2024) tarafından gerçekleştirilen ve Türkiye'deki dijital katılımcı sözlük kullanıcılarının kütüphane kavramına yönelik metaforik algılarının ele alındığı çalışmadır. Bu çalışmada dijital sözlük kullanıcılarının kütüphaneleri bilgi kaynağı olmaktan öte toplumsal, kültürel ve bireysel gelişim için kritik öneme sahip kurumlar olarak algıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Konuları ve yöntemleri farklı olmakla birlikte literatürdeki bütün çalışmalar Ekşisözlük'ün düşüncenin serbestçe üretilip paylaşıldığı bir ortam olduğu düşüncesinde hemfikirdir.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Kütüphaneler zaman içinde işlev ve yapı değişiklikleri yaşasalar da asırlardır hatta bin yıllardır önemini kaybetmeyen, eğitim ve kültür kurumlarıdır. Yirmi birinci yüzyılda görülen çok hızlı bilimsel gelişmeler, günlük hayatın her aşamasında kullanılmaya başlanan teknolojik araçlar sunulan hizmetlerin doğasını değiştirmiştir. Bütün kurumlar gibi kütüphaneler de bu değişimden payını almış, hizmetlerini ve işleyişlerini güncel olanaklar ve gereklilikler doğrultusunda yeniden şekillendirmişlerdir. Kamu kurumları veya özel kurumlar tarafından verilen her hizmetin, yürütülen her faaliyetin şeffaf ve hesap verilebilir şekilde olması yirmi birinci yüzyıl yönetim anlayışının bir gereğidir. Bu konudaki ölçme değerlendirme çalışmalarının gerçeği yansıtacak şekilde yapılması hizmetlerin iyileştirilmesi noktasında yarar sağlar. Fakat kütüphanecilik gibi geniş kapsamlı hizmetlerin ölçülmesi de değerlendirilmesi de zordur (Lancaster, 1977, s. 27). Kitap ve süreli yayın sayısı, kullanıcıların nüfusa oranı, personel durumu, fiziksel özellikler gibi nicel veriler kütüphaneler hakkında değerlendirmeye yarayacak bilgiler sunsa da gerçek kullanıcıların deneyimlerinden ve yorumlarından hareketle daha net ve doğru sonuçlara ulaşılabilir. Kimliğinin gizli kalması değerlendiriciyi herhangi bir baskı altında kalmaktan kurtarabilir ve ilgili konudaki algısını özgürce paylaşmasını sağlayabilir. Bunun için düşüncelerin genellikle özgürce ifade edilebildiği Ekşisözlük gibi katılımcı elektronik sözlüklerin ideal mecralar olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bu sözlüklerde kullanıcı kimlikleri gizlidir ve bu da çoğunlukla özgürce yorum yapmaya imkân verir. Literatürde kütüphane kavramını katılımcı elektronik sözlük kullanıcıları odaklı ele alan tek çalışma Kavak (2024)'a aittir. Bahsedilen çalışmada kavram metaforik algılar açısından incelenmişken bu çalışmada kütüphane kavramı sadece metaforik açıdan değil, bütün

yönleriyle ele alınmaktadır. Dolayısıyla bu bakımdan eşsizdir. Kütüphane kullanıcılarının algı, yorum ve değerlendirmelerinin objektif olarak belirlenmesinin gerekliliği ve bu konuyu katılımcı elektronik sözlük kullanıcıları odaklı ve bütüncül olarak ele alan bir çalışmanın bulunmayışı sebebiyle çalışmanın alana katkı sağlaması umulmaktadır.

Çalışmanın amacı, katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphane algısını, kütüphaneler hakkındaki düşüncelerini ve değerlendirmelerini tespit ederek ilgililere kullanıcı odaklı bir bakış açısı sağlamaktır. Bu amaca ulaşmak için çalışma kapsamında aşağıdaki araştırma sorularından hareket edilmiş ve alınan cevaplar doğrultusunda veriler analiz edilmiştir:

1. Katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphane algısı nasıldır?
2. Katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphaneler hakkındaki değerlendirmeleri nasıldır?

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma paradigmasına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Nitel yöntemde insanların inançlarını, deneyimlerini, tutumlarını, davranışlarını ve düşüncelerini anlamak için görüşme, gözlem, doküman incelemesi gibi tekniklere başvurulur. Nitel araştırmalarda süreç iyi planlanmalı ve araştırmacı ön yargılardan arınmış olmalıdır (Pathak, Jena ve Kalra, 2013, s. 192). Çalışma kapsamında bulgular doküman incelemesi tekniğiyle toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Doküman incelemesi araştırma konusuyla ilgili başta basılı ve elektronik materyaller olmak üzere her türlü belgeyi incelemeyi gerektiren sistematik bir süreç olarak tanımlanabilir (Fischer, 2006, s. 26). İçerik analizi ise görsel, işitsel veya yazılı verilerin içeriğini analiz etmek için kullanılan bir yöntem olup olay ve olguların daha iyi analiz edilip yorumlanabilmesi için tanımlanmış kategorilere indirgenmesini sağlar (Harwood ve Garry, 2003, s. 479).

Bu çalışmada veri elde edebilmek için Ekşisözlük'te kütüphane başlığı altındaki gönderiler analiz edilmiştir. Ekşisözlük, katılımcı elektronik sözlüklerin en bilinenlerinden biri olduğu, geniş katılımcı kitlesi ve gönderi sayısının çokluğu sebebiyle bu çalışmada örneklem olarak seçilmiştir. Çalışma, derinlemesine inceleme yapılmasını sağlamak amacıyla ve diğer katılımcı elektronik sözlüklerde konuyla ilgili az gönderi bulunması sebebiyle Ekşisözlük'le sınırlandırılmıştır. Doküman incelemesinin tamamlandığı 11/09/2024 tarihinde Ekşisözlük'te kütüphane başlığı altında 40 sayfada 392 gönderi bulunduğu belirlenmiş, bu gönderiler içerik analizine tabi tutulmuş, yapılan analiz sonunda kodlara ve kodlardan hareketle temalara ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında ve analizinde tümevarımsal yaklaşım doğrultusunda hareket edilmiştir. Bu yaklaşımda verilerden hareketle kod, kategori ve temalara ulaşılır, yani aşağıdan yukarıya, özelden genele doğru hareket edilir (Creswell, 2017, s. 250). Süreçte öncelikle paylaşımlardan hareketle kodlama çalışması yapılmış, kodlar gruplandırılarak kategorilere ulaşılmıştır. Örneğin huzur verme, kitap bulundurma ve diğer beş kod kendi aralarında gruplandırılmış ve işlev temasına ulaşılmıştır. Metafor temasını oluşturan kodların belirlenmesinde ise doğrudan paylaşımlardaki ifadelerden hareket edilmiş, metaforlar açık bir şekilde ifade edildiği ve metafor üretme sebebi çoğunlukla açıklanmadığı için "hastane" metaforu dışında gerekçelendirme yapılmamıştır. Elde edilen kod ve temalar hakkında uzman görüşü alındıktan sonra da verilerin yorumlanmasına geçilmiştir. Böylece katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphane algısı, kütüphaneler hakkındaki düşünceleri ve

değerlendirmeleri sistemsal bir bütünlük içinde sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini arttırmak için tablolarda verilen örnek alıntılarda gönderiler olduğu gibi aktarılmış, imla ve noktalamaya dokunulmamıştır. Tabloda yer verilmeyip yorumlar kısmında ele alınan gönderilerde ise gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için elde edilen veriler biri doktor ünvanına sahip, ikisi yüksek lisans mezunu üç Türkçe eğitimi uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzman grubu belirlenirken kriter olarak bilimsel süreç yürütme becerisi ve tecrübesi göz önünde bulundurulmuştur.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmada elde edilen bulguların analiz edilmesiyle ulaşılan kodlar ve temalar araştırma soruları başlıkları altında verilmiştir.

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Birinci araştırma sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar, “İşlev Teması”, “Metafor Teması” ve “Yüklenen Anlam” başlıkları altında sunulmuştur.

İşlev teması

Ekşisözlük kullanıcılarının gönderilerindeki temalardan birinin “İşlev Teması” olduğu görülmüştür. Tablo 1’de bu temayı oluşturan kodlara, bu kodlarla ilgili gönderi sayılarına ve kodların üretildiği gönderilerden birer örneğe yer verilmiştir:

Tablo 1

İşlev Temasını Oluşturan Kodlar ve Alıntılar

Sıra Nu.	Kod	İlgili Gönderi Sayısı	Orijinal Gönderi Örneği
1	Huzur verme	8	kendimi evimden sonra en güvende hissettiğim huzurlu yer
2	Kitap buldurma	4	evet olm. adamlar beleş kitap veriyor sana. cillop gibi. "geri alcam ama" diyor, olsun, veriyor işte. hiç de bir şey istemiyor üstüne. gidip raftan seçiyorsun, "ben. bunu. alcam." diyorsun, yazdırıyorsun adını, hadi eyvallah. ya bakın valla çok süper. millet evladına yapmıyor böyle kıyağı bu devirde ya. yazık bizde tam oturmamış kütüphane kültürü
3	Ders çalışma imkânı sunma	4	genellikle sessiz ve rahat bir ders calisma sansi sunmasi yaninda bircok kaynaga da kolaylikla erisim sansi saglayan kompleks yapı.
4	Sosyalleşmeyi sağlama	4	çalışkan insanlar ile tanışıp kaynaşmak için kullanılan ortam
5	Bilgi kazandırma	3	açık raflısı, dünyanın en ufuk açıcı yeri olabilir. bir şeyi google'da aramak için önce onun varlığını bilmek lazım, rafların arasında dolanırken gözüne çarpanları ise o an öğrenmiş oluyorsun.
6	Motivasyon kazandırma	3	ders çalışmakta zorlanan insanın ilacıdır. bir kere o mekanın havasını soluduktan, kafayı kitaplara gömmüş onca insanın arasına girdikten sonra gerisi kendiliğinden gelir.
7	Güzel vakit geçirmeyi sağlama	1	okulda saatlerce rafların arasında yere çökerek (sıcak ,soğuk ,yağmur, kalabalık ,gürültü,yemek kokusundan) uzak hoşça vakit geçirebileceğiniz kutsal mekan
	TOPLAM	27	

Tablo 1’de görüldüğü üzere Ekşisözlük’teki gönderilerde işlev temasıyla ilişkili yedi farklı başlık altında toplam 27 kod bulunmaktadır. En sık geçen kod huzur verme iken bunu

dörder gönderiyle kitap bulundurma, ders çalışma imkânı sunma ve sosyalleşmeyi sağlama takip etmektedir. Üçer gönderide ise bilgi kazandırma ve motivasyon işlevlerine, bir gönderide de güzel vakit geçirmeyi sağlama işlevine değinilmiştir. Gönderilerde en çok huzur verme işlevinden bahsedilmesi kütüphanenin çağdaş bir gereksinime cevap verdiğini göstermektedir. Çünkü huzur yirmi birinci yüzyılın bütün maddî olanaklarına rağmen eksikliği duyulan büyük bir gereksinim olarak öne çıkmaktadır. Huzurlu ortamların akademik başarıda ve kişisel ilişkiler üzerinde olumlu etkisi olduğu da bilinmektedir (Waters, 2011, s. 75). Bu bakımdan kütüphanenin önemli bir işlevi yerine getirdiği söylenebilir. Vurgulanan diğer iki işlev, kitap bulundurma ve ders çalışma ortamı sağlamadır. Bu bulgulardan tarih boyunca kitapları muhafaza etme ve özellikle eski çağlarda nadir bulunan yazılı eserler üzerinde çalışma imkânı sağlama işlevlerini yerine getiren kütüphanenin bu kadim işlevlerini farklı biçimlerde de olsa hâlâ sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Günümüzde orijinal metinler ve kaynak eserler üzerinde çalışmak isteyen araştırmacıların yanı sıra sınavlara hazırlananlar için de kütüphaneler sıklıkla tercih edilen mekânlardır. *“Genellikle sessiz ve rahat bir ders çalışma şansı sunması yanında birçok kaynağa da kolaylıkla erişim şansı sağlayan kompleks yapı.”*, *“Son dört aydır haftada 20 saatimi geçirdiğim, yeri geldiğinde gece sabahladığım, hafif kestirip tekrar çalışmaya devam ettiğim, odamda ders çalışmadığım zamanlarda mecburen adımlarımı yönelttiğim mekân.”* ve *“... bunda en büyük etken okumayı seven ama fakir bir aile olduğumuz için alamadığımız kitaba en kolay ulaşılan yerin burası olmasıydı.”* şeklindeki gönderilerden de kütüphanelerin imkânı olmayanlara ders çalışma ortamı ve ücretsiz kaynak sağlayarak sosyal eşitliğe destek olduğu anlaşılmaktadır. *“Elinizdeki roman, şiir, ansiklopediyi mesai saatleri içerisinde istediğiniz kadar okuyabilirsiniz. Kimse sizi rahatsız etmez, ‘Çay vereyim mi ağabey?’ demez, ‘Kalk artık yeter bu kadar.’ demez.”* gönderisinde de kütüphanede rahatça, huzursuz edilmeden çalışılabileceğine, araştırma yapılabileceğine değinilmektedir. Sosyalleşmeyi sağlama işlevi de kütüphanenin güncel ve evrensel bir gereksinimi karşıladığını göstermektedir. Sadece akşam yemeklerinde veya kahve saatlerinde birlikte vakit geçirecek arkadaş grupları bulmaya yarayan sosyal medya uygulamalarının varlığı sosyalleşme eksikliğinin büyüklüğünü göstermektedir. Sosyalleşmeyi sağlamayla birlikte ele alınabilecek bir işlev de motivasyon sağlamadır. *“Ders çalışmakta zorlanan insanın ilacıdır. bir kere o mekanın havasını soluduktan, kafayı kitaplara gömmüş onca insanın arasına girdikten sonra gerisi kendiliğinden gelir.”* alıntısından anlaşılacağı üzere ders çalışan insanlarla birlikte zaman geçiren, onlarla sosyalleşen insanlar bundan olumlu etkilenebilmekte, çalışma isteklerini geri kazanabilmekte veya arttırabilmektedir. Üç gönderide ise kütüphanelerin bilgi kazandırma işlevi üzerinde durulmuştur. Teknolojik imkânların çoğalmasıyla birlikte kütüphanelerin bu işlevlerinin zayıfladığı düşünülse de gerçek öyle değildir. İnsanlar gereksinim duydukları bilgileri internetten çok hızlı bulabilmektedir fakat bu bilgi edinme yönteminin kütüphaneden bilgi edinmekle aynı olduğunu söylemek zordur. Bunun iki temel sebebi vardır. Birinci sebep, internet kaynaklarında çevrim içi ortamın denetlenebilirliğinin zayıflığı dolayısıyla güvenilir olmayan, gerçekdışı bilgilerin de paylaşılabilesidir. Bu ihtimalin basılı eserlerde çevrim içi kaynaklara göre daha az olduğu söylenebilir. İkinci sebep ise internetten bilgi arandığında sadece o bilgiye yönelik sınırlı bir araştırma yapılmasıdır. Oysa kütüphanede gereksinim duyulan bilgiler aranırken farklı bilgilere ve bilgi kaynaklarına da ulaşılabilir. Diğer bir deyişle internetten araştırma yapıldığında var olduğu bilinen bir bilgi öğrenilebilirken kütüphane araştırmasında varlığından habersiz olunan bir bilgiden de haberdar olunabilir. Dolayısıyla

kütüphanenin bilgi edinme etkinliklerinde zenginlik ve esneklik sağladığı söylenebilir. Bir gönderide bahsedilen güzel vakit geçirmeyi sağlama işlevi ise kitap ve okuma sevgisine işaret etmekte, yakın tarihimizde Ali Emiri Efendi gibi örneklerini gördüğümüz bibliyofilliğin izlerini taşımaktadır. Çünkü bibliyofillikte kitaplarla bir arada olmaktan, onlarla vakit geçirmekten zevk alma söz konusudur.

Metafor teması

Ekşisözlük kullanıcılarının gönderilerindeki temalardan birinin “Metafor Teması” olduğu görülmüştür. Tablo 2’de bu temayı oluşturan kodlara, bu kodlarla ilgili gönderi sayısına ve kodların üretildiği gönderilerden birer örneğe yer verilmiştir:

Tablo 2

Metafor Temasını Oluşturan Kodlar ve Alıntılar

Sıra Nu.	Kod	İlgili Gönderi Sayısı	Orijinal Gönderi Örneği
1	İbadethane (Tapınak)	4	bilginin tapınaklarıdır...
2	Cennet	3	'ben cenneti hep bir çeşit kütüphane olarak düşlemiştir.' <u>jorge luis borges</u>
3	Yuva	3	kitap yuvası.
4	Kutsal mekân	2	okulda saatlerce rafların arasında yere çökerek (sıcak ,soğuk ,yağmur, kalabalık ,gürültü,yemek kokusundan) uzak hoşça vakit geçirebileceğiniz kutsal mekan
5	Toprak	1	bir arkadaşın pek yerinde tesbitiyle: şehir insanının toprağıdır.
6	Akıl rafı	1	(bkz: <u>akıl rafları</u>)
7	Demokrasi	1	<u>demokrasi</u> sembolü. toplumun gelişmişlik ve kültür seviyesini ölçmek için kullanılabilir
8	Beyin geliştirme salonu	1	(bkz: <u>beyin geliştirme salonu</u>)
9	Kitap müzesi	1	türkiye'de bulunanları için konuşursak kütüphaneden ziyade birer kitap müzesi olarak idare edilen yerler bunlar. hepsinin her köşesinde bir yaşanmışlık var. gündemi 30 sene geriden takip eden ansiklopediler ve en çirkin kapak renkleriyle ciltlenmiş kadim kitapların sararmış sayfaları arasında bilgi dolu bir yolculuğa çıkmayı kim istemez. o suratsız görevliye yeterince ısrar ederseniz <u>necronomicon</u> 'un ilk nüshasını bile bulabilirsiniz. hatta yeterince şanslıysanız, süleyman demirel'den sonraki türkiye tarihine dair ipuçları veren yazmalar bulabilirsiniz.
10	Hapishane	1	hapishane evet, bildiğin hapishane türkiye'de. gidin anadolunun her hangi bir kütüphanesine, önünde durun, bir bakın binaya, içeri girin ufak ufak; etrafınıza bakın, gezin, dolaşın... "mezarlık" kelimesi dilinizin ucuna gelsin de sizi fazla hüznlendireceğinden vazgeçin. dudaklarınızdan dökülecek ilk kelime bu olacak: "hapishane"
11	Sığınak	1	okulumuzda küçük bir tanesi var.ben buraya <u>sığınak</u> da diyorum.boş geçen saatlerde kalabalıktan,gürültüden,o garip rahatsızlık hissinden kaçıp buraya geliyorum.küçük dedim ama kitap bakımından gayet zengindir.eskilere bir bakmak istersem nâbi,ahmet paşa,fuzuli,nedim,yunus emre..biraz daha yakın zamanlara gitmekse isteğim ahmet hamdi,sait faik,hüseyin rahmi,reşat nuri,oğuz atay,tarık buğra..yok,uzaklaşayım diyorsam da dostoyevski,dickens,turgenyev,kafka,orwell,london,balzac ve birçoğu bana eşlik eder.yıllar öncesinden kalma dergiler de oldukça ilginçtir.
12	Hastane	1	"insan ruhunun iyileştiği yer." (bkz: <u>bibliyoterapi</u>)
	TOPLAM	20	

Tablo 2’de görüldüğü üzere Ekşisözlük’teki gönderilerde metafor temasıyla ilgili on iki farklı başlık altında toplam 20 kod bulunmaktadır. En fazla bulunan kod, sıklık değeri dört olan ibadethane kodu iken yuva ve cennet kodları üçer, kutsal mekân kodu iki, toprak, akıl rafı, demokrasi, beyin geliştirme salonu, kitap müzesi, hastane ve hapishane kodları birer gönderide geçmiştir. Metaforlar sayesinde bir olguyu daha yakından tanımak, onun iç yüzünü kavramak mümkündür ve bir olguya uygun birden fazla metafor olabilir (Çoğaltay ve Aras, 2018, s. 214). Verilere bakıldığında kütüphane hakkında birden fazla metafor kullanıldığı ve bu metaforların benzetme yoluyla üretildiği görülmektedir. İbadethane, kutsal mekân ve cennet kodlarının toplam dokuz gönderide geçmesi, kütüphaneye kutsallık atfedildiğini göstermektedir. Bu durum, gerek Doğu gerekse Batı toplumlarında bilginin kutsal kabul edilmesiyle (Blandford, 2006, s. 185) ilgili olabileceği gibi kütüphanelerin tarihsel özellikleriyle de ilgili olabilir çünkü ilk kütüphanelerin genellikle tapınaklarda veya tapınağa yakın bölgelerde inşa edildiği bilinmektedir. Örneğin eski Mısır’daki ilk yazılı belgeler tapınak kayıtlarıyla ilgilidir (Yıldız, 1985, s. 26). İbadethane ve kütüphane ilişkisi edebî eserlere de konu olmuştur, örneğin Umberto Eco’nun *Gülün Adı* (II Nome Della Rosa) isimli eserinde olaylar genel olarak bir manastır ve bu manastırdaki kütüphane etrafında geçmektedir. Yapılan cennet benzetmesiyle de cennetle kütüphane mutluluk verme bakımından özdeşleştirilmiştir. Akıl rafı ve beyin geliştirme salonu ifadeleri ise kütüphanenin bilgi kazandırma ve ruhsal, zihinsel gelişimi sağlama işlevine atıf yapmaktadır. Kütüphane hakkında müze kavramının kullanılması kitaplara verilen değer kanıtıdır. Çünkü bilindiği üzere müzeler sanat ve bilim açısından önemli sayılan eserlerin sergilendiği yerlerdir. Kütüphaneye verilen değeri gösteren bir diğer kod da sığınaktır. *“Okulumuzda küçük bir tanesi var. Ben buraya sığınak da diyorum. Boş geçen saatlerde kalabalıktan, gürültüden, o garip rahatsızlık hissinden kaçıp buraya geliyorum.”* şeklindeki gönderide çeşitli tehlike durumlarında sığınılan yer anlamına gelen sığınak kelimesinin kullanılması, kütüphanenin kullanıcıları tarafından onları kötülükten, tehlikeden uzak tutan bir yer olarak görüldüğünü göstermektedir. Hastane benzetmesi ise kütüphanelerin kullanıcılarına bilişsel ve duyuşsal açıdan fayda sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu son zamanların gözde konularından biri olan ve kitap yoluyla ruhsal iyileşmeye dayanan bibliyoterapinin (Karagül, 2018, s. 44) geniş bir uygulama alanına sahip olduğunu göstermektedir. Kimi kullanıcılar da *“Hane-i kâridir. boş zamanlarında kitap kapağı açanların değil, ahde vefaluların kıymet erbabı.”* gönderisinden anlaşıldığı üzere kütüphaneyi evleri gibi görmekteirler. Bir gönderide ise kütüphane metaforuna yönelik olumsuz yargıda bulunmuştur. *“Hapishane evet, bildiğin hapishane Türkiye’de. (...)”* şeklindeki gönderide sözlük yazarı kütüphaneyi hapishaneye benzetmiş, devamında ise kütüphanelerin aslında mezarlığa benzediğini fakat bunu dile getirmekten vazgeçtiğini belirtmiştir. Gönderiden kütüphanelere yöneltilen bu eleştirinin mimarî özelliklerden kaynaklandığı anlaşılmakta ancak eleştiriye sebep olan mimarî özelliklerin neler olduğu anlaşılamamaktadır.

Yüklenen anlam teması

Ekşisözlük kullanıcılarının gönderilerindeki temalardan birinin “Yüklenen Anlam Teması” olduğu görülmüştür. Tablo 3’te bu temayı oluşturan kodlara, bu kodlarla ilgili gönderi sayılarına ve kodların üretildiği gönderilerden birer örneğe yer verilmiştir:

Tablo 3

Yüklenen Temasını Oluşturan Kodlar ve Alıntılar

Sıra Nu.	Kod	İlgili Gönderi Sayısı	Orijinal Gönderi Örneği
1	Kamusal alan	368	sessizliği sayesinde ders çalışmak ve kitap okumak için güzel bir yerdir.
2	Evdeki kitaplık	24	buram buram seksenler kokan bir mobilyadır kütüphane. aklınıza evdeki şekilli mekilli kitaplıklar gelmesin hemen. kütüphane dediğim aslında; bir dönem hemen herkesin evine girmiş değme modüler mobilya sistemine taş çıkartacak bir yapıdır. iki göz dolap, ortada bir raf, alta bir çekyat böyle kombine mis gibi bir şeydir. iç dolap gözleri ailenin iki çocuğu tarafından defter kitap koyulmak üzere dolap olarak kullanılırken, orta boşluğa <u>meşdan larousse</u> , <u>resimli bilgi ansiklopedisi</u> veyahut <u>gelişim hachette</u> ayarında gazeteden olmadı pazarlamacıdan alınmış ansiklopediler dizilir. anne kişisi tarafından ansiklopedilerin üzerine dolap kapaklarına ve dahi üst boşluğa en afillisinden bir dantel seti daha eve geldiği ilk günden yerleştirilir. en üstte kristal taklidi bir vazo, bir iki meyvelik olur.
TOPLAM		392	

Tablo 3’te görüldüğü üzere kütüphane kavramı, Ekşisözlük’teki 368 gönderide kamusal alan yani halk kütüphanesi, vakıf kütüphanesi veya üniversite kütüphanesi anlamında; kalan yirmi dört gönderide ise kitaplık anlamında kullanılmıştır. Kütüphanenin sözlükte ilk anlamının “Kuruluş amaç ve görevine uygun kitap, film, plak vb. her türlü kayıtlı bilgi kaynağını toplayan, düzenleyen ve bilgi gereksinimi olan kullanıcının etkin biçimde hizmetine sunan kuruluş; kitaplık, bibliyotek” (Türk Dil Kurumu, 2024) şeklinde verildiği görülmektedir. Dolayısıyla her iki kullanımın da doğru olduğu söylenebilir. Gönderilerin büyük kısmında kütüphane kavramının kamusal alan anlamında kullanılması, gönderi yazarlarının genel kullanıma açık kütüphanelerden yararlandıklarını, en azından bu konuda farkındalık sahibi olduklarını göstermektedir. Çünkü kelimeler hafızaya deneyimlerden hareketle kaydedilir (Karatay, 2007, s. 142). “Kıymetli beton yığını. Dışarıdan bakıldığında gözükene sadece budur. Kıymetli bir beton yığını ancak o beton yığını kıymete bindiren içerisindeki raflar, o rafların göbeklerindeki kitaplardır. (...)” ve “İçerisinde araştırma yaptığım, kitap okuduğum, finallere hazırlandığım evimsi yer. Ne zaman canım sıkılsa kendimi kütüphanede bulurdum. Bir nevi psikoterapi merkeziydi benim için. Canım mı sıkıldı alırdım çantamı doğru kütüphaneye.” gönderisinden anlaşıldığı üzere buradaki kamusal alan kavramı sadece fizikî durumla değil, kütüphanenin içeriği ve işleviyle de ilgilidir. Kavrama evde bulunan kitaplık anlamını yükleyenlerin bu eşyaya karşı son derece olumlu duygular besledikleri görülmektedir. “Bir kitap daha sığdırmakta zorlandığım, şu hayatta oluşturmaktan en çok zevk aldığım, baktıkça mutlu olduğum evimin cennet köşesi.” gönderisinden anlaşıldığı üzere gönderi sahibi evde kütüphane bulmasından mutluluk duymakta ve kütüphanenin bulunduğu alanı cennetle

özdeşleştirmektedir. İki bakış açısına sahip gönderi sayısındaki fark kütüphanelerin toplumsal yönüne bağlanabileceği gibi kullanıcıların kitap satın alma, bulundurma, koruma alışkanlıklarının eksikliğine de bağlanabilir.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgu ve Yorumlar

İkinci araştırma sorusuna yönelik bulgu ve yorumlar, “Bilgiler Teması” ve “Eleştiriler Teması” başlıkları altında sunulmuştur.

Bilgiler teması

Ekşisözlük kullanıcılarının gönderilerindeki temalardan birinin “Bilgiler Teması” olduğu görülmüştür. Tablo 4’te bu temayı oluşturan kodlara, bu kodlarla ilgili gönderi sayısına ve kodların üretildiği gönderilerden birer örneğe yer verilmiştir:

Tablo 4

Bilgiler Temasını Oluşturan Kodlar ve Alıntılar

Sıra Nu.	Kod	İlgili Gönderi Sayısı	Orijinal Gönderi Örneği
1	Genel bilgiler	4	kütüphaneler şahane yerlerdir. bazen içi dilini bilmediğiniz kitaplarla doludur. bazılarının pencereleri güzelliği kitaplarla yarışan manzaralara bakar. bu pencerelerin önünde kocaman masif ahşap masalar vardır. ve bazen, şanslıysanız, o masalarda koca gün boyunca sizden başka kimse oturmaz. saatlerce oturur okursunuz. okumayı bırakır uyursunuz. uyanırsınız raflar arasında şöyle bir volta atarsınız. yine oturur bu sefer yazarsınız. aslında oradan hiç ayrılmak istemezsiniz ama sırf bir daha girebilmek için önce oradan çıkmanız gerekir. sonra her gün kütüphaneye, orada kendine minik bir habitat kurmaya giden mutlu bir insan olursunuz.
2	Faydalar	3	evde müzik, internet, arkadaş eşliğinde iki günde çalıştığım notu, dökümanı dört, beş saatte bitirdiğim süper mekan.
3	Etimolojik bilgi	2	kitap kelimesinin çoğulu olan kütüp (kitaplar) sözcüğü ile hane kelimesinin birleşmesinden oluşmuştur.
4	Çalışma sistemi	2	elinizdeki roman, şiir, ansiklopediyi mesai saatleri içerisinde istediğiniz kadar okuyabilirsiniz. kimse sizi rahatsız etmez, "çay vereyim mi abi?" demez, "kalk artık yeter bu kadar" demez.
5	Tarihi bilgi	1	sümerliler bu yere bellek evi derlermiş mısırlılar ruhun iyileşme yeri derlermiş, tibetliler de mücevher okyanusu derlermiş.. çağlar öncesinde de tablethane denirmiş..
6	Fiziksel özellikler	1	ilginç bir şekilde ibadet yerlerine benzer. yüksek tavanlı, yılların, yüzyılların bilgisiyle ve büyük anlamlar taşıyan sozcukleriyle, sessizliğiyle, bir anlamda insana kendinden çok daha büyük bir şeyin ortasında olduğunu hissettirir. kimi zaman keyifli, kimi zaman kafa karıştırıcı ve bunaltıcı bir deneyim olabilir bu.
TOPLAM		13	

Tablo 4’te görüldüğü üzere Ekşisözlük’teki gönderilerde bilgiler temasıyla ilgili altı farklı başlık altında toplam 13 kod bulunmaktadır. En fazla bulunan kod, dört gönderide geçen genel bilgiler kodu iken faydalar kodu üç, etimolojik bilgi ile çalışma sistemi kodları ikişer ve tarihi bilgiler ile fiziksel özellikler kodları birer gönderide geçmektedir. Genel bilgiler koduyla ilgili gönderilerde kütüphanelerin mimarî özelliklerinden detaylı biçimde bahsedilmiş ve övgü dolu ifadeler kullanılmıştır. “*İlginç bir şekilde ibadet yerlerine benzer. Yüksek tavanlı, (...)*” gönderide belirtilen mimarî özellikleri taşıyan kütüphane sayısı az olsa da paylaşılan tecrübelerin hemen hemen bütün kütüphanelerde yaşanabileceği söylenebilir. Faydalar koduyla ilgili örnek alıntıda kütüphanelerin kullanıcılarına motivasyon ve konsantrasyon sağladığı

belirtilmekte ve evde çalışmakla kütüphanede çalışmak arasındaki fark ortaya konarak kütüphanenin verimlilik üzerindeki etkisine değinilmektedir. Bu bulgu ile işlevler temasındaki motivasyon bulgusu örtüşmektedir. Bazı gönderilerde ise bilgi yanlışı olduğu görülmektedir. Örneğin etimoloji koduyla ilgili olan, “*Eskiden kitaplar kütüpten yapıldığı için öyle almış başını giden kelime... Tabii...*” şeklindeki gönderide bilgi yanlışı bulunmaktadır. Bu gönderi, aynı zamanda her kaynağa olduğu gibi çevrim içi sözlüklere de eleştirel gözle bakmanın gerekliliğini göstermektedir. Özellikle çoğu öğrencinin internet kaynaklarında bulunan bilgileri gerçek olarak kabul ettikleri (Rothenberg, 1997, s. 1) göz önünde bulundurulursa durumun önemi daha iyi anlaşılacaktır. Çalışma sistemi koduyla ilgili gönderilerde “*Elinizdeki roman, şiir, ansiklopediyi mesai saatleri içerisinde istediğiniz kadar okuyabilirsiniz. Kimse sizi rahatsız etmez, “Çay vereyim mi abi?” demez, ‘Kalk artık yeter bu kadar.’ demez.*” örneğinde görüldüğü gibi sunulan hizmetlerden, görevlilerin tavırlarından bahsedilmekte ve ders çalışanlar, okuyanlar, araştırma yapanlar için kütüphanelerin uygun yerler olduğu belirtilmektedir. “*Girdikten sonra çıkmanıza gerek kalmayacak kadar her imkânı sunanları candır! Şarj aletlerinden, tabletlere, laptoplardan, projektöre, kutu oyunlarından, boyama kitaplarına...*” şeklindeki gönderiden kütüphanelerde sadece dijitalleşme değil, bir anlayış değişikliği de yaşandığı, kullanıcılara bilgiye ulaşma, paylaşma ve kendini geliştirme açısından zengin imkânlar sunulduğu anlaşılmaktadır. Bir gönderide sadece ismen de olsa Dewey Ondalık Sınıflandırması (DDC) gibi teknik bir kavrama yer verilmesi de dikkat çekicidir. Fiziksel bilgiler koduyla ilgili gönderide kütüphanelerin fiziksel özelliklerinin kullanıcıların ruh hâli üzerinde de etkili olduğuna değinilmiştir. *Geniş masaları, ışık alan ortamı ve rahat sandalyeleriyle en güzel mekân. Çalışması en zevkli yer, öğrenmenin en rahat alanı, ufku iki katına çıkartan ortam... Atın beni buraya gıkım çıkmaz yemin ederim. ...*” şeklindeki gönderiden anlaşıldığı üzere ferah bir ortam sunan kütüphaneler kullanıcıları mutlu etmektedir. “*Sümerliler bu yere bellek evi derlermiş mısırlılar ruhun iyileşme yeri derlermiş, Tibetliler de mücevher okyanusu derlermiş. (...)*” gönderisinde geçen eski uygarlıklardaki kütüphane adlandırmaları kütüphanelere eski zamanlardan beri değer verildiğini göstermektedir. Ayrıca bu tarihî adlandırmalar işlevler temasındaki akıl rafı ve metafor temasındaki hastane kodlarıyla doğrudan örtüşmektedir.

Eleştiriler teması

Ekşisözlük kullanıcılarının gönderilerindeki temalardan birinin “Eleştiriler Teması” olduğu anlaşılmıştır. Tablo 5’te bu temayı oluşturan kodlara, bu kodlarla ilgili gönderi sayılarına ve kodların üretildiği gönderilerden birer örneğe yer verilmiştir:

Tablo 5*Eleştiriler Temasını Oluşturan Kodlar ve Alıntılar*

Sıra Nu.	Kod	İlgili Gönderi Sayısı	Orijinal Gönderi Örneği
1	Gürültü	17	bizdeki kütüphaneler önemli sayıda gencin sohbet mekânı adeta. ne bitmek bilmez ne yersiz bir geyik ve sohbet eğilimiye bu artık!
2	Kalabalık	14	ders çalışan, test çözen insanların işgali yüzünden varoluş amacına uygun olarak oturup seçtiğim kitabı okuyamadığım yerdir. insanlar ders çalışmasın demiyorum onlar da haklı ama araştırma yapan, okumak isteyen insanlar için de bir masa ayrılrsa keşke dedirten mekanlardır.
3	Çalışma sistemi	5	memur duzeniyile calismasini asla kavrayamadığım yerlerdir. oyle ki kutuphaneye gitmek icin okulu kirmaniz, isi ekmeniz gerekir. yahu yapin sunlarin calisma saatlerini 7-10, sonra 12-2, sonra da 4-9 bakin nasil da artacak birden kutuphanelere giden insan sayisi. yanlis isliyor kutuphaneler, yanlis.
4	Sayı azlığı	3	evden kütüphaneye gidiş-dönüşte harcadığınız zaman+para satın alıp okumaktan daha maliyetli. ancak mütevazi bir ilde yaşıyorsan veya sağlam bir okulun öğrencisiysen kütüphane konusunda şanslısın.
5	İçerik	3	kitap satın alıp rafta tozlanmaya tutsak etmek yerine kütüphaneden kitap ödünç almayı tercih eden biri olarak kütüphanelerden istediğim şekilde ne yazık ki yararlanamıyorum. aradığınız kitaplar son 3 yılda ilk kez basılmış ise kütüphanede bulma şansınız oldukça düşüktür. bu da beni şu soruya yönlendirdi: "neden yeni basılan kitaplar halk kütüphanelerinde yok?
6	Kirlilik	1	normalde çalışma salonlarına sudan başka bir şey sokamıyorsunuz -doğal olarak- ama nasıl oluyorsa masalarda kağıt bardaklar oluyor. onun dışında tüketilen yiyeceklerin ambalajları, buruşturulmuş karalama kağıtları, boş su şişeleri, bahçede izmaritler ve yine milyonlarca kağıt bardak vs. vs....
TOPLAM		43	

Tablo 5'te görüldüğü üzere Ekşisözlük'teki gönderilerde eleştiriler temasıyla ilgili altı farklı başlık altında toplam 43 kod bulunmaktadır. En fazla bulunan kod, on yedi gönderide geçen gürültü kodu iken kalabalık kodu on dört, sayı azlığı ile içerik kodları üçer, kirlilik kodu ise bir gönderide geçmektedir. Gürültü koduyla ilgili gönderilerde kütüphanelerde kullanıcıların konuşmaları, eşya sesleri gibi çeşitli gürültü kaynaklarının bulunduğu değinilmektedir. Kullanıcılar bu konuda haklı olsalar dahi gürültü kaynağının yine kullanıcılar olduğu, "Bizdeki kütüphaneler önemli sayıda gencin sohbet mekânı adeta. Ne bitmek bilmez ne yersiz bir geyik ve sohbet eğilimiye bu artık!", "Bir saat öncesine kadar mutlu mutlu çalışıyordum, şimdi 2-3 kişi geldi kitabı açacak; çat pat kalem alıyor, su içeceği şişeyi kopartıyor ...", "Topuklu ayakkabıyla dolaşılmaması gereken yer." ve "(...) yüksek sesle sınav analizi yaptığı ve utanmadan konu anlattığı, sessiz olunması gereken bireysel vakit geçirme alanı. ortak alan" şeklindeki gönderilerden anlaşılmaktadır. Kalabalık koduyla ilgili gönderilerde özellikle sınav dönemlerinde kütüphanelerde yer bulunamadığı belirtilmektedir. Kütüphanede çalışmak daha verimli olduğu için sınav dönemlerindeki bu durum olağandır. Gönderi sahiplerinin eleştirdiği noktalardan biri de kütüphanelerin çalışma sistemidir. Gönderi yazarları kütüphane çalışma saatlerinin güncellenmesini, kütüphanelerin çalışan nüfusun da faydalanabileceği bir mesai uygulamasına geçmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Gerçekten de öğrencilerin, araştırmacıların, kamu ve özel sektör çalışanlarının belirtilen mesai saatlerinde kütüphanelerden yararlanmaları zordur. Kimi kullanıcıların ise böyle bir sorun yaşamadıkları

“Yeni açılan sıcak kütüphanemizde şimdilik 10 saat geçiriyorum. Yakın zamanda 7/24 açık olacak ve geceleri orda olup sabahları eve gelip uyumayı düşünüyorum. Hayali bile mutlu ediyor.” şeklindeki gönderiden anlaşılmaktadır. Kullanıcıların eleştirdikleri durumlardan biri de kütüphane sayısının azlığıdır. Özellikle büyük şehirlerde bu durumun kütüphanelere ulaşmada sorunlara yol açtığı anlaşılmaktadır. Kullanıcılar, *“Ülkemizde sayısının ve içeriğinin artması elzem olan huzurlu yerler.”* şeklindeki gönderiden anlaşıldığı üzere kütüphane sayısının artmasını istemektedirler. Kimi sözlük kullanıcıları ise *“ (...) Aradığınız kitaplar son 3 yılda ilk kez basılmış ise kütüphanede bulma şansınız oldukça düşüktür. Bu da beni şu soruya yönlendirdi: Neden yeni basılan kitaplar halk kütüphanelerinde yok?”* gönderisinde görüldüğü üzere kütüphanede güncel kitapları bulamamaktan yakınmaktadır. Eleştiri noktalarından biri de kütüphanelerdeki kirliliktir. *“Boş su şişeleri, bahçede izmaritler ve yine milyonlarca kâğıt bardak vs. vs.”* şeklindeki gönderiye bakıldığında kirlilikten kastın masaların üzerindeki çöpler ve dağınıklık olduğu anlaşılmaktadır. Bu da tıpkı gürültü gibi kütüphanelerin işleyişinden değil, kullanıcılardan kaynaklanmaktadır. Diğer bir deyişle sorunun müsebbibi de mağduru da kullanıcılarıdır.

Sonuç ve Öneriler

Kamusal veya özel bütün hizmetlerde olduğu gibi kütüphanecilik hizmetlerinde de kullanıcı değerlendirmeleri önem taşımaktadır. Değerlendirmelerin güvenilirliğini sağlamak için alınabilecek önlemlerden biri değerlendirici kimliğinin gizli tutulmasıdır. Kullanıcılarının anonim olması, değerlendirici kimliklerinin gizli kalması sebebiyle çevrim içi sözlüklerin bunu sağlayabilecek ortamlardan biri olduğu düşünülmektedir. Bu özelliklerinden dolayı en büyük katılımcı elektronik sözlüklerden biri olan Ekşisözlük’te bulunan kütüphane değerlendirmeleri, yorumları, deneyim paylaşımları ve tanımlamaları bu çalışmada veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Ekşisözlük’teki gönderilere bakıldığında kullanıcıların kütüphanelere karşı olumlu algıya sahip olduklarını söylemek mümkündür. Birçok gönderi sahibine göre kütüphaneler motive edici, huzur veren, ders çalışmayı ve sosyalleşmeyi sağlayan yerlerdir. Gönderilerde kullanıcıların kütüphaneyi tanımlanırken kutsal yer, tapınak, cennet gibi kelimeler kullandıkları, kavrama bir tür kutsallık atfettikleri görülmüştür. Ayrıca gönderilerde kütüphanenin sosyal eşitliği sağlama işlevi de vurgulanmıştır. Çünkü kütüphaneler sayesinde toplumun dezavantajlı kesimleri basılı ve çevrim içi kaynaklara rahatlıkla ulaşabilmekte ve uygun çalışma ortamları bulabilmektedirler. Kullanıcı gönderilerinden anlaşılan bir diğer husus da kütüphanelerin çağın gereklerine uygun olanaklarla donatıldığı, toplumun beklentilerine uygun biçimde yapılandırıldıkları ve bu açıdan kütüphanecilik konusunda bir anlayış değişimi yaşandığıdır. Kullanıcılar kütüphane sayısının azlığından ve olan kütüphanelerin kapasitesinin düşüklüğünden yakınmaktadır. Özellikle kütüphane çalışma saatleri konusundaki eleştirilere kulak verilirse kütüphane kullanım oranının da artacağı düşünülmektedir. Kütüphane ortamına yönelik eleştirilere veya olumsuz algılara yol açan durumların ise genellikle kullanıcılardan kaynaklı olan dağınıklık ve kirlilik olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle katılımcı elektronik sözlük kullanıcılarının kütüphaneye adeta bir ibadethane kadar saygı duydukları, onu motivasyon sağlayıcı bir bilgi ve çalışma mekânı olarak gördükleri ancak diğer kütüphane kullanıcılarından ve kütüphanelerin çalışma sisteminden şikâyetçi oldukları, kütüphanelerin çağın gereklerine uygun olarak yapılandırıldığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre ilgililere aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır:

- Halk Kütüphaneleri Yönetmeliğine uygun olarak halk kütüphanesi sayısı artırılmalıdır.
- Güncel eserler kütüphanelere kazandırılmalıdır.
- Kütüphaneler bütün kullanıcıların ilgisini çekebilecek ve rahatını sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.
- Kütüphanelerde teknolojik araçlardan yararlanma çalışmaları artırılarak sürdürülmelidir.
- Kütüphane çalışma saatleri belirlenirken çalışanların ve öğrencilerin kütüphanelerden yararlanabilme durumları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Her okulda uluslararası standartlara uygun bir kütüphane ve mesleki eğitim almış en az bir kütüphaneci bulunmalı, kütüphane kullanımına yönelik bilgi okuryazarlığı eğitimleri de buralarda uzman kütüphaneciler tarafından verilmelidir.
- Eğitim öğretim faaliyetlerinde kütüphanelere yönelik olumlu algıdan yararlanılmalıdır.

İzin ve Katkı Bildirimleri

Etik Kurul İzni

Yazar makale için etik kurul onayı gerekmediğini beyan etmiştir.

Yazarlık Katkısı

Makale tek yazarlıdır.

Kaynakça

- Acar, S. (2024). Sosyal medya'da sessiz istifa algısı: Ekşisözlük incelemesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 12(2), 147-172.
- Akande, S. O. ve Bamise, O. F. (2017). The role of school library in academic motivation of secondary school students in Osun State. *International Journal of Library Science*, 6(1): 18-27.
- Akın, C. (2022). Sözlük tipolojileri ve tasnifleri üzerine bir değerlendirme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 73(6), 217-233.
- Alvarez, B. A. (2024). Sexual and reproductive health information and services in public libraries: A national survey of public library professionals. *Public Library Quarterly*, 43(1), 17-42.
- Barsha, S. ve Munshi, S. A. (2023). Implementing artificial intelligence in library services: A review of current prospects and challenges of developing countries. *Library Hi Tech News*, 41(1), 7-10.

- Blandford, A. (2006). Interacting with information resources: Digital libraries for education. *International Journal of Learning Technology*, 2(2-3), 185-202.
- Cambridge. (2024, 8 Temmuz). *Çevrim içi sözlük*.
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dictionary#googlevignette>
- Carroll, F.L. (2014). *Recent advances in school librarianship: Recent advances in library and information services..* Pergamon Press.
- Cary, R. (2024, 1 Eylül). Postmodernism: An overview of theory. *ERIC*.
<https://eric.ed.gov/?id=ED438239>
- Clyde, L.A. (1996). The library as information provider: The home page. *The Electronic Library*, 14(6), 549-558.
- Cole, A., Clark, C. ve Teravainen-Goff, A. (2023, 30 Temmuz). The impact of school libraries on children and young people's literacy outcomes: An evidence review. *ERIC*.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED645168.pdf>
- Creswell, J. V. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (Çev.: Selçuk Beşir Demir). Eğiten Kitap.
- Çoğaltay, N. ve Aras Z. N. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmen atamalarında kullanılan sözlü sınava ilişkin algıları: Metafor analizi örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 211-230.
- Davis, J. B. (2007). Postmodernism and the individual as a process. *Review of Social Economy*, 65(2), 203–208.
- Demir, M. (2022). Sosyal medyadaki öğretmen-öğrenci arkadaşlığıyla ilgili algıların analizi: Ekşi Sözlük örneği. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 221-232.
- Ekşisözlük. (2024). *Ekşi sözlükte 2024 yılında olan biten*.
<https://eksisozluk.com/entry/171486964>
- Fischer C. (2006). *Research methods for psychologists: Introduction through empirical studies*. Elsevier.
- Furman, I. ve Süngü, E. (2021). Kolaboratif faaliyet modelinin çelişkileri: ekşi sözlük sanal topluluğunda cinsiyetçi söylem ve pratiklere dair bir inceleme. *REFLEKTİF Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 119–139.
- Gürel, E. ve Yakın, M. (2007). Ekşi Sözlük: Postmodern elektronik kültür. *Selçuk İletişim*, 4(4), 203-219.
- Harring, J. E. (1987). The electronic school library. *The Electronic Library*, 5(4), 230-236.
- Harrison, C. (2004). Postmodern principles for responsive reading assessment. *Journal of Research in Reading*, 27(2), 163–173.
- Hartmann, R. K. K. ve James, G. (2002). *Dictionary of lexicography*. Routledge.
- Harwood, T. G. ve Garry, T. (2003). An overview of content analysis. *The Marketing Review*, 3(4), 479-498.
- Haycock, K. (2023, 12 Ağustos). Research in teacher-librarianship and the institutionalization of change. *ERIC*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED399954.pdf>
- Higgins, S.E. (1999). A survey of library services to schools and children in the UK 1996-97. *Asian Libraries*, 8(11), 445-447.

- Howarth, R. (1955). The challenge of the new school library. *Library Review*, 15(2), 90-94.
- Jacobson, F.F. (1988). Teachers and library awareness: Using bibliographic instruction in teacher preparation programs. *Reference Services Review*, 16(4), 51-55.
- Jesus, S. (2023). Freedom and anxiety: a psychoanalytic exploration of the super-ego in the postmodern era. *Trends in Psychology*, 31(2), 1-20.
- Jimenez, R. (2016). The current state of library and information sciences roles. G. Chamblee ve L. Langub (Ed.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference (1694-1700)*. Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Karagül, S. (2018). Çocuk edebiyatı ve bibliyoterapi. *Çocuk ve Medeniyet*, 3(6), 43-55.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Karayağın, Y. (1953). Kütüphanelerimize umumî bir bakış. *Türk Kütüphaneciliği*, 1(1), 2-25.
- Kavak, A. (2024). Türkiye'deki dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane algısı: Metaforik ifadelerin toplumsal yansımaları. *Bilgi Dünyası*, 25(2), 216-255.
- Kekeç, S. G. ve Şanlı, K. (2023). Covid-19 pandemisinin dijital platformlara yansımaları: Ekşi sözlük üzerine bir inceleme. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 5(1), 25-38.
- Klinger, P. ve Blackett, K. (2006). *School libraries & student achievement in Ontario*. The Ontario Library Association.
- Krashen, S. ve O'Brian, B. (1996). School library collections and reading achievement in Los Angeles and Beyond. *Indiana Media Journal*, 18(3), 71-77.
- Kroll, J. F. ve Ma, F. (2017). The bilingual lexicon. E. M. Fernández ve H. S. Cairns (Yay. Haz.) *The handbook of psycholinguistics* (294-319). Wiley Library.
- Kronick, D. (1993). A Postmodern critique of Conte's, Andrews's, Gresham's, and Elliott's assumptions. *Journal of Learning Disabilities*, 26(10), 648-652.
- Lance, K. C. ve Kachel, D. E. (2018). Why school librarians matter: What years of research tell us. *Phi Delta Kappan*, 99(7), 15-20.
- Lancaster, F. W. (1977). *The measurement and evaluation of library services*. Information Resources Press.
- Lombard, E. (2012). The role of the academic library in college choice. *The Journal of Academic Librarianship*, 38(4), 237-241.
- Maizel, B. (1999). The postmodern identity of Russia and the west. *Critical Review*, 13(1-2), 129-140.
- Mattsson, T. (2013). Intersectionality as a useful tool. *Affilia*, 29(1), 8-17.
- Merson, J.G.M. (1965). The child in school. *Library Review*, 20(4), 233-238.
- Murphy, J. W. ve Pardeck, J. T. (1998). Renewing social work practice through a postmodern perspective. *Social Thought*, 18(3), 5-19.
- Ntini, E. (2014). Postmodernism as an approach to policy studies—an overview. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(8), 648-655.

- O'Connell, J., Bales, J. ve Mitchell, P. (2015). Literature in digital environments: changes and emerging trends in Australian school libraries. *IASL Annual Conference Proceedings*, 10(10), 324-337.
- Pathak, V., Jena, B. ve Kalra, S. (2013). Qualitative research. *Perspectives in Clinical Research*, 4(3), 192.
- Patterson, M. (1998). Direct marketing in postmodernity: Neo-tribes and direct communications. *Marketing Intelligence & Planning*, 16(1), 68-74.
- Pawlowsky, S. ve Ryan, T. G. (2016). The 21st-century school library: Perpetual change or evolution?. *International Journal of Educational Reform*, 25(1), 38-55.
- Pihl, J. (2012). Can library use enhance intercultural education?. *Issues in Educational Research*, 22(1), 79-90.
- Porsuk, A. Ö. ve Cerit, Ç. (2021). Sosyal medyada Covid-19 aşısı tartışmalar: Ekşi Sözlük örneği. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 24(2), 347-360.
- Racelis, A. (2018). Library services for the poor: Theoretical framework for library social responsibility. *Pedagogical Research*, 3(2), 1-9.
- Ranganathan, S. R. (1967). *Prolegomena to library classification*. Asia Publishing House.
- Ravi, N. K. (2019). An overview of development of school libraries in India. *International Journal of Research in Social Sciences*, 9(6), 901-907.
- Rothenberg, D. (1997). How the web destroys the quality of students' research papers. *Chronicle of Higher Education*, 43(49), 1-2.
- Rubin, R. E. ve Rubin, R. G. (2020). *Foundations of library and information science*. American Library Association.
- Serrat, R., Scharf, T. ve Villar, F. (2021). Mapping civic engagement in later life: A scoping review of gerontological definitions and typology proposal. *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 3(3), 1-12.
- Similiarweb. (2024, 10 Ocak). *Aralık 2024 için eksisozluk.com web sitesi analizi*. <https://www.similarweb.com/tr/website/eksisozluk.com/#overview>
- Sinclair, J. (1987). The dictionary of the future. *Library Review*, 36(4), 268-278.
- Snowball, C. (2008). Enticing teenagers into the library. *Library Review*, 57(1), 25-35.
- Stepanian, E.M. (1994). A community is known by the school it keeps. *The Bottom Line*, 7(3), 41-45.
- Türk Dil Kurumu. (2024, 7 Temmuz). *Çevrim içi sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tindall, C. (1987). Leading the white elephant to water: How can the school library resource centre play a full part in the "new" curriculum? *Journal of Education Policy*, 2(1), 59-67.
- Tiryaki, S. (2023). Ekşi sözlük kullanıcılarının kadına şiddeti önlemeye dair çözüm önerilerinin analizi. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 37-64.
- Uğur, S. B. ve Çiçekli, A. (2023). Boşanmış olmak: Kadınlara yönelik damga ve ön yargıları ekşi sözlük paylaşımları üzerinden okumak. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (61), 191-227.

- Verma, S. ve Kumar, A. (2015). School libraries in modern era: An overview. *Library Waves*, 1(1), 42–45.
- Waters, L. (2011). A review of school-based positive psychology interventions. *The Australian Educational and Developmental Psychologist*, 28(2), 75-90.
- Weinblatt, N. ve Avrech-Bar, M. (2001). Postmodernism and its application to the field of occupational therapy. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 68(3), 164-170.
- Winberry, J. ve Potnis, D. (2021). Social innovations in public libraries: Types and challenges. *The Library Quarterly*, 91(3), 337-365.
- Yıldız, N. (1985). *Eskiçağ kütüphaneleri*. Can Matbaa.